

Znaczenie opinii biegłego z zakresu informatyki w postępowaniu cywilnym

W polskim prawie, w treści kodeksu postępowania cywilnego nie odnajdziemy legalnej definicji pojęcia biegłego. Pojęcie biegłego nie posiada definicji legalnej. Zgodnie z art. 278 § k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii.

W doktrynie podkreśla się, że biegły jest osobą posiadającą wiedzę fachową i doświadczenie co do faktów wymagających wiadomości specjalnych, które są dowodzone. Biegły sądowy powinien posiadać również znaczne praktyczne doświadczenie w zakresie wiadomości specjalnych, do których będzie odnosił się w swojej opinii².

Tyle ile występuje zagadnień, które wymagają wiadomości specjalnych, tyle może być powołanych biegłych z różnych dziedzin, posiadających różnorodną wiedzę (z wyjątkiem opinii dotyczących prawa polskiego). Wraz z rozwojem technologicznym powstała potrzeba powoływania biegłych z zakresu informatyki. Ilość postępowań sądowych, w których powołuje się biegłych z zakresu informatyki regularnie wzrasta, a przedmioty ich opinii są najróżniejsze. Wraz z rozwojem technologicznym oraz popularyzacją technik informatycznych rośnie ilość oraz rola biegłych z zakresu tej specjalizacji. Sytuacja ta nie dotyczy jedynie postępowania cywilnego, ale również innych postępowań, których nie regulują przepisy k.p.c.³

Z punktu widzenia podmiotowego biegłym z zakresu informatyki powinna być osoba dysponująca odpowiednimi wiadomościami (wiedzą). § 12 i 14 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. Ministra Sprawiedliwości w sprawie biegłych sądowych (Dz.U. Nr 15, poz. 133) wskazuje na teoretyczne i praktyczne

¹ Mgr prawa, doktorantka na Wydziale Prawa Uniwersytetu Humanistycznospołecznego SWPS w Warszawie.

² J. Dzierżanowska, J. Studzińska, *Biegli w postępowaniu sądowym cywilnym i karnym praktyczne omówienie regulacji z orzecznictwem*, Warszawa 2016, s. 16–17.

³ M. Szmit, *Wybrane zagadnienia opiniowania sądowo-informatycznego*, Warszawa 2014, s. 197.

wiadomości specjalne w danej gałęzi nauki, techniki, sztuki, rzemiosła, a także innych umiejętności. Wiadomości specjalne to niewątpliwie związane z wyodrębnioną dziedziną wiedzy wiadomości szczególne, wyjątkowe, gruntowne, szczególnie dobrze komuś znane ze względu na prowadzone prace badawcze (studia) lub działalność zawodową, wykonywaną ze szczególną umiejętnością i biegłością. Osoba posiadająca takie wiadomości określana jest często mianem profesjonalisty, fachowca, specjalisty lub zawodowca. Na aprobatę zasługuje wypowiedź SN zawarta w uzasadnieniu wyroku z 17.10.1985 r. (I CR 271/85, OSNCP 1986, nr 10, poz. 156), że wiadomości specjalne, o jakich mowa w art. 278 § 1 KPC, mogą wynikać zarówno z przygotowania teoretycznego, jak i z wykonywanej w danej dziedzinie pracy i nabytych stąd umiejętności oceny występujących tam zagadnień. Należy odnotować również wyrok SN z 18.07.1975 r. (I CR 331/75, Legalis), w którym stwierdzono, że wiadomości specjalne to „wiadomości wykraczające poza zakres wiadomości ogółu osób inteligentnych i ogólnie wykształconych”⁴.

Z punktu widzenia przedmiotowego warunkiem koniecznym dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu informatyki jest nieodzowność potrzeby skorzystania z wiadomości specjalnych dla rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy oraz istnienie realnej możliwości, że jest możliwe uzyskanie dzięki opinii biegłego wiadomości istotnych z punktu widzenia przedmiotu postępowania. Przepis art. 278 k.p.c. jest podstawą jurysdykcyjnego uprawnienia, a nie obowiązku sądu, a zatem ocena potrzeby skorzystania z tego uprawnienia stanowi suwerenną decyzję sądu⁵.

Znaczenia opinii biegłych z zakresu informatyki powinno doszukiwać się w ich praktycznym wykorzystaniu w postępowaniach sądowych, opartych na przepisach postępowania cywilnego. Przy prowadzeniu rozważań na temat opinii biegłego w postępowaniu cywilnym należy przeanalizować uzasadnienia wyroków spraw w jakich biegli informatycy zostali powołani. Trzeba zadać sobie pytanie, jakich specjalnych wiadomości wymaga się od biegłego z zakresu informatyki, w jakim celu strony wnosili o powołanie biegłego, jak opinia biegłego informatyka wpływała na treść wydanego przez sąd orzeczenia? Pod kątem prowadzonych rozważań warto również przytoczyć kilka przykładów, w których sąd uznał opinię biegłego informatyka za zbędną. Dlaczego w niektórych przypadkach powoływano biegłego z zakresu informatyki, a dlaczego w innych sądy uznawały je za bezcelowe?

⁴ K. Piasecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, t. I: *Komentarz. Art. 1–366*, Warszawa 2016, teza I.A do art. 278.

⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2002 r., sygn. akt I CKN 1466/00.

Analiza uzasadnienia wyroku z dnia 5 sierpnia 2015 r. Sądu Apelacyjnego w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt. III AUa 1509/14 w zw. z wyrokiem z dnia 4 listopada 2014 r. Sądu Okręgowego w Sieradzu, sygn. akt IV U 230/14, prowadzi do wniosku, że strona postępowania chciała powołać biegłego z zakresu informatyki w celu określenia adekwatności wysokości wynagrodzenia innego informatyka, będącego stroną postępowania, do rozmiarów prowadzonej działalności przez jego pracodawcę oraz zadań jakie były mu powierzane. Sąd Apelacyjny nie zauważył takiej potrzeby. Stwierdził że skoro wynagrodzenie otrzymywane przez odwołującego się było odpowiednie, a praca była przez niego faktycznie świadczona, to nie dostrzegał podstaw do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, która miałaby służyć ustaleniu czy pracownik ma odpowiednią wiedzę i doświadczenie do wykonywania tej pracy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, jeśli w toku procesu bezspornie wykazano, że pracownik pracę faktycznie wykonywał, to posiadał odpowiednią ku temu wiedzę i umiejętności. Określenie przydatności pracownika należy do pracodawcy, który go zatrudnia.

Sąd uznał, iż wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego informatyka w istocie zmierzał właśnie do zakwestionowania wysokości wynagrodzenia pracownika, dlatego był nieprzydatny dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy⁶.

Kolejny wyrok, który łączy się z zagadnieniem znaczenia opinii biegłego z zakresu informatyki w postępowaniu cywilnym pochodzi z 24 listopada 2016 r. Wyrok wydał Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy, sygn. akt V Pa 86/16. Zapadł on w zw. z apelacją wniesioną od wyroku z dnia 17 sierpnia 2016 r. Sądu Rejonowego w Głogowie IV Wydziału Pracy, sygn. akt IV P 46/15.

Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z dziedziny informatyki i oględzin komputera na okoliczność ustalenia kto, kiedy i w jaki sposób dokonał usunięcia danych z komputera powódki, co zostało podniesione w apelacji.

Zdaniem sądu drugiej instancji w rozpoznawanej sprawie nie było podstaw do uznania zasadności zarzutu usunięcia przez powódkę danych z komputera i skrzynki służbowej, w tym korespondencji zewnętrznej. W ocenie Sądu Okręgowego, skoro przy użyciu loginu i hasła powódki mogła pracować inna osoba, to ustalenie przez informatyka, że użytkownik komputera zalogowa-

⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 sierpnia 2015 r., sygn. akt. III AUa 1509/14 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 4 listopada 2014 r., sygn. akt IV U 230/14.

ny na loginie powódki usunął pewne dane z komputera i poczty służbowej, byłoby niewystarczające, by powódce przypisać odpowiedzialność za skasowanie takich danych. Wobec zaś faktu, że komputer, na którym pracowała powódka, nie zapisuje dat usunięcia plików, niemożliwe byłoby stwierdzenie kiedy dokładnie pliki te zostały usunięte, a tym bardziej, że zrobiła to właśnie powódka. Sąd uznał, iż dla rozstrzygnięcia sprawy wystarczające były zeznania świadków. Ze względu na okoliczności oraz dowody zebrane w sprawie przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego informatyka nie było przydatne dla rozstrzygnięcia.

Podsumowując, w opisanym przypadku przez wzgląd na stan faktyczny sprawy ani sąd pierwszej instancji, ani drugiej nie stwierdził potrzeby powoływania biegłego z zakresu informatyki⁷.

Wyrok z dnia 15 lipca 2016 r. Sądu Okręgowego w Łodzi, sygn. akt XIII Ga 145/16 w zw. z wyrokiem z dnia 28 lipca 2015 r. Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, sygn. akt XIII GC 1276/13, również może być przykładem sprawy, dla rozstrzygnięcia której opinia biegłego informatyka została uznana za nieprzydatną. Ponadto strona nie złożyła wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego we właściwym terminie.

Sąd I instancji uznał, że strona pozwana nie wykazała, aby system informatyczny wdrożony przez powoda posiadał wady. Udowodnienie tego faktu wymagało wiadomości specjalnych i powołania biegłego z zakresu informatyki. Pozwana nie zgłosiła wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, którego nie mogły zastąpić zeznania świadków.

Podsumowując, strona pozwana nie złożyła w odpowiednim czasie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność istnienia wad w systemie informatycznym. Nawet jeśli strona złożyłaby taki wniosek, ewentualne wady dzieła, które mógł ocenić biegły z zakresu informatyki, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania sformułowanego w pozwie⁸.

W sprawie, w której wyrok wydał Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny w dniu 11 czerwca 2014 r., sygn. akt I C 1530/12 pozwany zgłosił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu informatyki

⁷ Wyrok Sądu Okręgowego w Legnicy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 listopada 2016 r., sygn. akt V Pa 86/16 w zw. wyrokiem Sądu Rejonowego w Głogowie – IV Wydziału Pracy z dnia 17 sierpnia 2016 r., sygn. akt IV P 46/15.

⁸ Wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 15 lipca 2016 r., sygn. akt XIII Ga 145/16 w zw. z wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 28 lipca 2015 r., sygn. akt XIII GC 1276/13.

w celu oszacowania wartości oprogramowania sporządzonego przez pozwanego. Sąd oddalił wniosek dowodowy jako nieprzydatny dla rozstrzygnięcia istoty sprawy.

Sąd stwierdził, że biegły z dziedziny informatyki nie dysponuje odpowiednimi kompetencjami odnośnie oszacowania wartości pracy pozwanego na przestrzeni lat. Pozwany świadczył pracę na stanowisku osoby zarządzającej firmą i wykonującej w niej wiele innych zadań związanych m.in. z tworzeniem oprogramowania, ale także marketingiem, sprzedażą itp., a tego w istocie dotyczyła istota sporu w rozpoznawanej sprawie. Bezasadny był zatem wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu informatyki⁹.

Strony postępowania wnioskuje o powołanie biegłych z zakresu informatyki również w sprawach dotyczących mobbingu. Sytuacja taka zaistniała w sprawie, w której wydano wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 lutego 2014 r. sygn. akt VI Pa 118/13 w zw. z wyrokiem z dnia 13 sierpnia 2013 r. Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim, sygn. akt IV P 143/11.

Strona wnioskowała o powołanie biegłego z zakresu informatyki w celu zbadania legalności oprogramowania. Sąd pierwszej instancji uznał, że dopuszczenie dowodu z opinii biegłego informatyka na okoliczność czy złożony przez powoda do akt sprawy dysk dowodzi istnienia u pozwanego nielegalnego oprogramowania, było zbędne. Samo wykazanie nielegalności oprogramowania, jak słusznie stwierdził sąd, przy jednoczesnym braku innych dowodów nie mogłoby stanowić wystarczającej podstawy do wyprowadzenia wniosku, iż powód był do jego instalowania zmuszany, a skoro tak, to w konsekwencji również i do stwierdzenia zaistnienia mobbingu¹⁰.

W wyroku z dnia 9 grudnia 2013 r. Sądu Okręgowego w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy, sygn. akt. IX Ca 624/13 w zw. z wyrokiem z dnia 24 maja 2013 r. Sądu Rejonowego w Olsztynie, sygn. akt I C 248/13 wniosek strony pozwanej o powołanie biegłego nie został przez sąd pierwszej instancji uwzględniony. Pozwana w apelacji zarzucała wyrokowi Sądu Rejonowego naruszenie przepisów postępowania poprzez niedopuszczenie prawidłowo zgłoszonego wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu informatyki w celu ustalenia czy i kiedy program został

⁹ Wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 11 czerwca 2014 r., sygn. akt I C 1530/12.

¹⁰ Wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 14 lutego 2014 r. sygn. akt VI Pa 118/13 w zw. z wyrokiem Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 13 sierpnia 2013 r., sygn. akt IV P 143/11.

usunięty z komputera. Jednocześnie ponowiła wniosek dowodowy przed sądem drugiej instancji.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek dowodowy pozwanej zgłoszony w apelacji o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego informatyka. Sąd stwierdził, że dowód ten został powołany jedynie dla zwłoki, a jego przeprowadzenie nie miałoby wpływu na treść rozstrzygnięcia. Tym samym podzielił argumentację Sądu Rejonowego co do braku podstaw do uwzględnienia wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu informatyki¹¹.

Kwestią sporną w sprawie, w której zapadł wyrok z dnia 26 maja 2015 r. Sądu Okręgowego w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt. IV Pa 54/13 w zw. z wyrokiem z dnia 29 maja 2013 r. Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt IV P 668/12 było ustalenie czy przyczyna rozwiązania umowy o pracę z powódką w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. była rzeczywista i prawdziwa. Sąd Rejonowy ustalił, iż powódka naruszyła podstawowe obowiązki pracownicze poprzez usunięcie danych służbowych z komputera służbowego stanowiącego własność pracodawcy, bez pozwolenia, wiedzy i zgody pracodawcy. Usunięte dane służbowe to pliki, katalogi, które miały istotne znaczenie dla pracodawcy.

Sąd drugiej instancji dopuścił z urzędu dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu informatyki, który w opinii pisemnej przedstawił w tabeli harmonogram użytkowania komputera, na którym pracowała powódka. Z opinii biegłego wynikało, iż w konkretnym dniu powódka jako użytkownik zalogowała się na swój komputer służbowy i pracowała na nim. Powódka zalogowana jako konkretny użytkownik jako ostatnia modyfikowała niektóre pliki, katalogi, które uległy skasowaniu. Sąd nie miał wątpliwości co do tego, iż pliki zostały skasowane przez powódkę, która logowała się w systemie jako konkretny użytkownik.

Ostatni dostęp do plików wyszczególnionych był w czasie, gdy powódka była zalogowana, co wskazywało na duże prawdopodobieństwo, że skasowania tych plików dokonała powódka. Sąd stwierdził, iż opinia biegłego z zakresu informatyki nie dała całkowitej pewności, co do tego kto skasował pliki, gdyż do skasowania doszło przy użyciu specyficznej kombinacji klawiszowej. Jednakże wątpliwości te rozwiały zeznania świadków, z których wynika, że nikt poza powódką nie pracował na jej komputerze służbowym i nikt poza nią nie znał jej hasła.

¹¹ Wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 9 grudnia 2013 r., sygn. akt. IX Ca 624/13 w zw. z wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 24 maja 2013 r., sygn. akt I C 248/13.

W opinii wskazano również, że w przypadku niemożności zalogowania się na konto, dostęp do plików nieprywatnych, utworzonych przez to konto, jest możliwy z każdego innego konta, ale bez możliwości ich skasowania. W tym przypadku zeznania świadków dopełniły opinię biegłego z zakresu informatyki wydaną w celu ustalenia osoby odpowiedzialnej za skasowanie plików z komputera¹².

W sporze, w którym zapadł prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi I Wydział Cywilny z dnia 8 października 2014 r., sygn. akt I ACa 489/14 w zw. z wyrokiem z dnia 18 grudnia 2013 r. Sądu Okręgowego w Łodzi, sygn. akt X GC 483/11 opinia biegłego z zakresu informatyki okazała się kluczowa dla sprawy.

Powołany w sprawie biegły informatyk w swojej opinii stwierdził, że elementy składowe oprogramowania, które było głównym przedmiotem sprawy, utworzono bez standardowej dokumentacji wykonawczej oraz projektowej, a dalszy rozwój wersji nie był rozpisywany w plikach z zaznaczeniem czego i jakich poprawek dotyczyły rozbudowy. Bez takich dokumentów biegły nie mógł jednoznacznie stwierdzić kto i w jakiej części był autorem programu. Dzięki niepowtarzalnemu i indywidualnemu zapisowi jakim jest forma tekstowa oprogramowania, czyli tzw. kod źródłowy, programista może rozbudować, wprowadzać poprawki, nanosić wszelkie zmiany w szacie graficznej, programistycznej, funkcyjnej itd. Kod źródłowy programu jest traktowany jako cały projekt programowania, który po przekompilowaniu jest gotowy dla klienta końcowego. To kod źródłowy jest najwyższym medium wartości oprogramowania i to jego ochrona jest kluczowa dla własności intelektualnej. Oceniając opinię biegłego sądowego z zakresu informatyki, sąd pierwszej instancji podzielił w całości wnioski w niej zawarte.

W zaistniałym sporze powód dochodził ochrony programu komputerowego wyrażonego poprzez kod źródłowy. Z opinii biegłego sądowego wynikało, że wszelkie idee, pomysły, projekty grafiki, np. przedstawione na rysunkach, i tak muszą zostać sfinalizowane za pomocą kodu źródłowego i ten kto przygotowuje elementy w wersji elektronicznej jest autorem tych elementów. Opinia biegłego z zakresu informatyki była sporządzona w celu określenia komu przysługują prawa autorskie do stworzonego programu komputerowego¹³.

¹² Wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 26 maja 2015 r., sygn. akt. IV Pa 54/13 w zw. z wyrokiem Sądu Rejonowego w Siedlcach – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 maja 2013 r., sygn. akt IV P 668/12.

¹³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 8 października 2014 r., sygn. akt I ACa 489/14 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt X GC 483/11.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2016 r. Sądu Apelacyjnego w Białymstoku I Wydział Cywilny sygn. akt I ACa 934/15 w zw. z wyrokiem z dnia 18 maja 2015 r. Sądu Okręgowego w Białymstoku, sygn. akt VII GC 273/13 stwierdzono, iż opinia biegłego sądowego stanowiła uzupełnienie i potwierdzała prawdziwość zeznań świadków. Biegły został powołany w celu oceny poprawności działania oprogramowania.

Biegły z zakresu informatyki powołany w omawianej sprawie ustalił, że dostarczone przez pozwanego oprogramowanie nie było przystosowane do wdrożenia produkcyjnego. Powinno ono być w pełni działającym systemem, zapisującym poprawne dane i być spójnym ze względu na to, że poprawne funkcjonowanie programu ma znaczny wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstwa. Biegły, uzupełniając swoją opinię ustnie na rozprawie, podtrzymał swoje twierdzenia, że program pozwanego nie jest przygotowany do pracy pomimo, że zakres umowy w większości został spełniony i spełnia założenia pracy u powoda. W stworzonej opinii wyraźnie zazaczył, że w momencie badania nie było możliwości pracy na tym programie.

W opinii uzupełniającej biegły sądowy po raz kolejny podkreślił, że system nie był ostatecznie przygotowany do działania produkcyjnego. Ostatecznie stwierdził, że oprogramowanie dostarczone przez pozwanego mogło działać, jednak wymagało to dodatkowej pracy¹⁴.

W sprawie, w której zapadł wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie I Wydział Cywilny z dnia 9 kwietnia 2015 r. sygn. akt I ACa 936/14 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z 3 października 2014 r., sygn. akt. I C 1308/12, biegły został powołany w celu ustalenia autora fotografii, która stała się przedmiotem sporu.

Powód, na którym spoczywał ciężar dowodu, nie wykazał faktu, iż to on jest autorem zdjęcia. Nie przedstawił on materiału źródłowego, na podstawie którego możliwe byłoby ustalenia przez biegłego z zakresu informatyki autorstwa utworu. Biegły w opinii stwierdził, że niezbędne jest dokonanie szczegółowych oględzin plików oryginalnych i przetworzonych na dysku komputera powoda w celu ustalenia autora zdjęcia. Biegły stwierdził, że materiał dołączony do akt sprawy jest niewystarczający. Przedstawione przez powoda zdjęcia na płycie CD, ze względu na stopień przetworzenia, nie pozwalają na wykorzystanie ich do udzielenia odpowiedzi na pytanie kto jest autorem zdjęcia i jaki jest

¹⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 marca 2016 r., sygn. akt I ACa 934/15 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 18 maja 2015 r., sygn. akt VII GC 273/13.

stopień jego przetworzenia. Ponadto biegły umotywował swoje stanowisko, z jakich przyczyn uzyskanie dostępu do dysku komputera jest niezbędne, jakie informacje można wówczas uzyskać i dlaczego są one potrzebne do ustalenia autorstwa zdjęcia.

W celu uzyskania niewątpliwych informacji odnośnie autorstwa zdjęcia, należało udostępnić komputer powoda biegłemu, czego w sprawie jednak nie uczyniono. Powód nie zaproponował również zbadania plików w odpowiednim formacie.

Powód starał się zanegować stanowisko biegłego, iż dostęp do plików na komputerze jest niezbędny. Ostatecznie sąd uznał, że biegły jako osoba posiadająca wiadomości specjalne w danej dziedzinie decyduje o tym, jakie są właściwe metody badawcze, których zastosowanie jest niezbędne do udzielenia odpowiedzi na pytania postawione przez sąd. Sąd stwierdził brak podstaw do podważenia twierdzeń biegłego w tym zakresie, jeśli przedstawiona przez niego argumentacja nie zawiera błędów logicznych bądź innych nieprawidłowości wiadomych dla osoby niebędącej specjalistą w danej dziedzinie.

Sąd Apelacyjny nie stwierdził również żadnych okoliczności, które nakazywałyby nie uwzględnić wniosków opinii biegłego z zakresu informatyki wydanej w sprawie¹⁵.

W sprawie, w której zapadł prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach I Wydział Cywilny z dnia 6 października 2014 r., sygn. akt I ACa 231/14 w zw. z wyrokiem z 12 listopada 2013 r. Sądu Okręgowego w Katowicach, sygn. akt II C 379/09, opinia biegłego z zakresu informatyki stała się konieczna.

W sprawie tej sporne było czy program wykonany przez powódkę posiadał wady, a jeżeli tak, to czy były to wady istotne, uprawniające do odstąpienia od umowy przez pozwanego. Na postawione wyżej pytania odpowiedzi mógł udzielić tylko biegły posiadający właściwe wiadomości specjalne.

Z opinii biegłego wynikało, iż powódka wykonała umowę zgodnie z tym, co stanowiło jej przedmiot, z wyjątkiem importu istniejących baz do nowego systemu. Usterki jakie stwierdzono były zjawiskiem normalnym i nie stanowiły istotnych wad dzieła. Zamawiający odmówił wprowadzenia do systemu danych konfiguracyjnych, które po wprowadzeniu stanowiłyby część samego oprogramowania i nie były tzw. „nakładką”. Biegły wykazał, że gdyby dane konfiguracyjne zostały wprowadzone, to oprogramowanie dostarczone przez powódkę działałoby równie poprawnie.

¹⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 9 kwietnia 2015 r., sygn. akt I ACa 936/14 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 3 października 2014 r., sygn. akt. I C 1308/12.

Z opinii biegłego wynikało, iż stwierdzone usterki nie stanowiły wad istotnych i w głównej mierze wynikały z pasywnej postawy pozwanego, który odmawiał wprowadzenia do systemu danych konfiguracyjnych. Sąd na podstawie opinii biegłego powołanego w sprawie uznał, że skoro dzieło nie było dotknięte istotnymi wadami, rozwiązanie umowy było nieskuteczne¹⁶.

Sprawa, w której wydano wyrok w dniu 9 czerwca 2016 r. przez Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny, sygn. akt. I ACA 1467/15 w zw. z wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2015 r. Sądu Okręgowego w Kaliszu, sygn. akt I C 1326/14, dotyczyła naruszenia dóbr osobistych. Również w tego rodzaju sprawach może okazać się, że niezbędne jest powołanie biegłego z zakresu informatyki i skorzystanie z jego opinii.

W ocenie sądu pierwszej instancji, przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że pozwany zamieścił na portalach internetowych negatywne komentarze dotyczące powoda jako przedsiębiorcy. Przeprowadzona przez biegłego informatyka szczegółowa analiza wydruków komentarzy na portalach internetowych, w oparciu o informacje administratorów stron internetowych pozwoliła stwierdzić, że pozwany umieścił te wpisy posługując się konkretną nazwą użytkownika o konkretnym numerze ID i siecią komputerową o danym numerze IP zlokalizowaną w określonym mieście. Dane identyfikujące użytkownika, lokalizacja sieci internetowej, której użyto do zamieszczenia nieprzychylnych komentarzy i sama ich treść jednoznacznie wskazały, że autorem wpisów był pozwany.

Sąd na podstawie opinii biegłego z zakresu informatyki przyjął, że to pozwany dokonał naruszenia dóbr osobistych powoda¹⁷.

W wyroku z dnia 13 listopada 2013 r. Sądu Okręgowego w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy, sygn. akt II Ca 867/13 w zw. z wyrokiem z dnia 13 czerwca 2013 r. Sądu Rejonowego w Białymstoku, sygn. akt XI C 1593/12, w oparciu o opinię biegłego z zakresu informatyki sąd ustalił, że powódka korzystała z komputera pozwanego w spornym miesiącu (maju) na potrzeby związane również z księgowością pozwanego. Biorąc pod uwagę opinię biegłego sąd pierwszej instancji przyjął, że pozwana spółka zleciła powódce prowadzenie

¹⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., sygn. akt I ACa 231/14 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 12 listopada 2013 r., sygn. akt II C 379/09.

¹⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 czerwca 2016 r., sygn. akt. I ACA 1467/15 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 20 sierpnia 2015 r., sygn. akt I C 1326/14.

księgowości również w maju i uczyniła to w podobny sposób, jak w poprzednich miesiącach.

Przy pomocy opinii biegłego z zakresu informatyki sąd ustalił, iż powódka w maju nadal wykonywała czynności księgowe, nie tylko w ramach prowadzenia księgowości jednoosobowej działalności gospodarczej, ale również na rzecz pozwanej spółki. Biegły uznał, że o powyższej okoliczności świadczą ślady dwukrotnego użycia przez powódkę podpisu elektronicznego. Z opinii jednoznacznie wynikało, że powódka przesyłała w maju komplety dokumentów rozliczeniowych spółki za kwiecień. Pomimo tego, że strona zaprzeczała o posiadaniu w maju dostępu do dokumentacji księgowej spółki przez powódkę, opinia biegłego z zakresu informatyki całkowicie temu przeczyła. Uzasadnienie opinii wykazywało, że pozwana w maju przesyłała stosowne informacje, co według sądu świadczyło o tym, że musiała posiadać wgląd do dokumentacji księgowej spółki. Skoro w spornym miesiącu powódka nadal prowadziła księgowość pozwanego, miała prawo żądać stosownego wynagrodzenia¹⁸.

W sporze, w którym został wydany wyrok z dnia 14 lutego 2013 r. Sądu Apelacyjnego w Białymstoku I Wydział Cywilny, sygn. akt I ACa 792/12 w zw. z wyrokiem z dnia 21 września 2012 r. Sądu Okręgowego w Białymstoku, sygn. akt VII GC 64/10, opinie biegłego oraz dokonana na ich podstawie analiza pozostałych dowodów potwierdziły zaistnienie po stronie powódki szkody, związanej z bezprawnym stosowaniem przez pracowników pozwanej funkcji rabatowania.

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu informatyki w celu ustalenia czy wydruk z systemu parkingowego powoda był tożsamy z danymi zawartymi w systemie parkingowym zainstalowanym i obsługującym parkingi. Ponadto opinia miała wykazać czy w opiniowanym systemie istnieje funkcja rabatowania, kiedy została wprowadzona, a dodatkowo na okoliczności: jej dostępności z pozycji zwykłego użytkownika, czynności, które należy wykonać by z niej skorzystać, możliwości jej usunięcia z poziomu administratora, a także, czy awarie systemu parkingowego miały wpływ na korzystanie z funkcji rabatowania przez obsługujących ten system oraz czy awarie takie mogły generować powstanie błędnych danych w systemie, których wynikiem były informacje na temat stosowania funkcji rabatowania zawarte w wydruku załączonym do pozwu.

¹⁸ Wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. akt II Ca 867/13 w zw. z wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 13 czerwca 2013 r., sygn. akt XI C 1593/12.

Głównymi dowodami przesądzającymi o zasadności roszczeń pozwu były kolejne opinie biegłego informatyka. W pierwszej z opinii, jak również w opiniach uzupełniających biegły uznał, iż wydruki raportów załączone do pozwu i stanowiące podstawę naliczenia wysokości szkody, poniesionej przez powodkę są zgodne z danymi zapisanymi w bazie systemu parkingowego. Ponadto stwierdził, iż istnieje w nim możliwość udzielania rabatów i funkcja ta dostępna jest dla każdego użytkownika. Treść paragonów potwierdza okoliczności wykonywania usług i naliczania opłat parkingowych, przy czym liczba usług niezaparonowanych wynosi zaledwie około promila wszystkich parkowań.

Ekspertyzy wskazały na podstawową cechę analizowanego systemu informatycznego, a mianowicie jego dostępność tylko dla osób logujących się w nim przy użyciu określonego, zindywidualizowanego loginu. Każda z czynności związanych z paragonowaniem oraz udzielaniem rabatów przypisana była więc określonemu loginowi należącemu do konkretnego pracownika pozwanej strony.

Biegły w swojej kolejnej opinii wyjaśnił, iż funkcje rabatowe były wykorzystywane o różnych porach dnia i nocy, kiedy administrator i jego serwisanci bezspornie nie byli obecni na placu parkingowym. W następnych opiniach biegły przesądził też, że funkcja rabatowania mogła być uruchamiana w czasie rzeczywistym przez osobę przebywającą w punkcie kontrolnym na parkingu, a trudno jest założyć by system ulegał awariom dzień po dniu, dzięki czemu osoby serwisujące codziennie mogłyby uruchamiać funkcje rabatowe. Ponadto awarie systemu nie mogły zdaniem biegłego zafałszować zapisów o pobranych opłatach i udzielonych rabatach. Biegły potwierdził fakt, iż wszystkie okoliczności zgłaszane przez pozwaną, a wpływające na funkcje rabatowania, nie miały żadnego wpływu na działanie tej funkcji¹⁹.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 27 marca 2014 r. Sądu Apelacyjnego w Łodzi Wydział I Cywilny, sygn. akt. I ACa 1210/13 w zw. z wyrokiem z dnia 21 czerwca 2013 r. Sądu Okręgowego w Łodzi sygn. akt I C 321/11, odnosi się do opinii biegłego sądowego z zakresu informatyki, który został powołany w toku procesu. Biegły z zakresu informatyki został powołany w celu określenia czy jeden program powstał na bazie drugiego programu komputerowego. Istotna była odpowiedź na pytanie czy pozwana spółka, składając zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa oraz informując o powyższym

¹⁹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14 lutego 2013 r., sygn. akt I ACa 792/12 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 21 września 2012 r., sygn. akt VII GC 64/10.

kontrahentów powoda naruszała jego dobra osobiste, czy też działała w obronie swojego uzasadnionego interesu.

Biegły ustalił, że do tworzenia obu programów, z którymi wiązał się konflikt, zostały wykorzystywane te same pliki o tym samym nazewnictwie, a także te same biblioteki i aplikacja. Biegły stwierdził, że ze względu na powyższe istnieje prawdopodobieństwo, że elementy programu powstały w wyniku dalszego rozwoju aplikacji i zostały zaaplikowane do trzonu programu, jednakże zbieżność wynosi tylko kilka procent. Natomiast obie aplikacje różnią się od siebie w aspekcie projektu oraz jego struktury, a wspólne elementy były aplikowane do nowo tworzonego środowiska kodu z obróbką.

Analogie wystąpiły na kilku płaszczyznach, mogących wynikać z indywidualnych przyzwyczajzeń i nawyków programistów. Oba programy były pisane równocześnie przez ten sam zespół programistów lub przy wykorzystaniu elementów kodów wcześniej wytworzonej aplikacji. Biegły z zakresu informatyki uznał, iż w końcowym etapie rozwijania aplikacji wspólne elementy były jednocześnie wykorzystywane do aplikacji w obydwu projektach. Ostatecznie stopień podobieństwa obu programów nie pozwalał stwierdzić, że jedna aplikacja powstała na bazie rozwoju kodu źródłowego innej aplikacji.

W opisaney sprawie powództwo zostało wytoczone w związku z naruszeniem dóbr osobistych. Opinia biegłego nie stwierdzała ostatecznie, iż program z pewnością powstał na bazie pierwotnego programu, a więc działanie pozwanego nie zostało uznane przez sąd za bezprawne²⁰.

W postępowaniu, w którym 27 lutego 2014 r. zapadł wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu I Wydział Cywilny, sygn. akt I C 1293/12, sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu informatyki celem ustalenia w systemie informatycznym banku czy na rachunek powódki wpłynęła sporna kwota. Dyrektor Oddziału pozwanego banku nie pozwoliła biegłemu informatykowi na przejrzanie materiałów niezbędnych do wykonania opinii, w tym zapisu monitoringu, a więc uniemożliwiła jej wykonanie. Pozwany bank zaniechał udowodnienia istotnej okoliczności, mimo że ciężar dowodu zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał na nim²¹.

Wyrok, który został wydany w dniu 27 września 2013 r. przez Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt VI Pa 60/13 w zw. z wyrokiem z dnia 28 lutego 2013 r. Sądu Rejonowego w Szczec-

²⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 marca 2014 r., sygn. akt. I ACa 1210/13 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 21 czerwca 2013 r., sygn. akt I C 321/11.

²¹ Wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu – z dnia 27 lutego 2014 r., sygn. akt I C 1293/12.

cinie, sygn. akt VI Pz 14/13, dotyczył odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w wypowiedzeniu nie wskazano konkretnych zachowań powódki wskazujących na to, że nie wykonywała ona poleceń przełożonych lub nienależycie je wykonywała. Jedną ze stron zwolnienie z pracy wiązała z tym, że nie wprowadziła do programu komputerowego modułu zmiany, za co była ukarana karą nagany i potrąceniem premii.

Ustalając czy polecenie pracodawcy mogło być wykonane przez powódkę bez szkody dla funkcjonowania systemu komputerowego sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z opinii biegłego informatyka. Biegły ustalił, że u pozwanej w systemie informatycznym funkcjonują dwie niezależne bazy danych, między którymi nie istnieje automatyczny proces wymiany danych. Biegły wskazał, że istnienie dwóch niezależnych baz jest niebezpieczne, gdyż przy wprowadzaniu danych może dojść do różnego rodzaju przekłamań. Wprowadzenie zmiany tylko w jednym module spowoduje nieprawidłowe dane w drugiej bazie.

Na podstawie zebranego materiału dowodowego, w tym opinii biegłego z zakresu informatyki, sąd stwierdził, że powódka zasadnie odmówiła wprowadzenia zmiany danych w jednym module. Przede wszystkim powódka nie była w ogóle uprawniona do wprowadzania tego rodzaju zmian. W świetle opinii biegłego wprowadzenie zmiany tylko do jednego modułu mogło nastąpić, jednakże bez jednoczesnego wprowadzenia tej zmiany w drugim module powstałaby sytuacja rozbieżności danych.

W konsekwencji poprzez wyjaśnienie zasad funkcjonowania systemu informatycznego opinia biegłego informatyka przyczyniła się do ustalenia czy doszło do nieuzasadnionego rozwiązania umowy o pracę między stronami²².

W związku z procesem, którego dotyczy wyrok z dnia 9 marca 2016 r. Sądu Okręgowego w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy, sygn. akt VIII Ca 917/15 w zw. z wyrokiem Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 20 sierpnia 2015 r. sygn. akt I C 2404/14, uznano za konieczne powołanie biegłego z zakresu informatyki celem określenia stopnia ukończenia dzieła, którym był program komputerowy. Z opinii wynikało, że program został opracowany wyłącznie w kilkudziesięciu procentach i nie nadawał się do użytku przed jego całkowitym ukończeniem. Do całkowitego skończenia programu konieczne byłoby wykonanie kilku ważnych elementów. Pomimo wykonanych prac program nie kwalifikował się do użytku przed jego całkowitym dopracowaniem i przetestowaniem.

²² Wyrok Sąd Okręgowego w Szczecinie – VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dnia 27 września 2013 r., sygn. akt VI Pa 60/13 w zw. z wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt VI Pz 14/13.

Opinia biegłego w swoich wnioskach jednoznacznie stwierdzała, iż dzieło w postaci programu komputerowego, które zostało zamówione nie zostało ukończone i nie mogło zostać wykorzystane zgodnie ze swoim przeznaczeniem²³.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu I Wydział Cywilny z dnia 30 października 2012 r., sygn. akt I ACa 558/12 wydany został na skutek apelacji wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2012, sygn. akt IX GC 273/11, biegły w uzasadnieniu opinii stwierdził, iż na podstawie materiału przedstawionego przez pozwanego nie mógł udzielić odpowiedzi na pytanie dotyczące przyczyny awarii systemu. Braki w materiale dowodowym uniemożliwiły biegłemu wywiedzenie jednoznacznych wniosków i twierdzeń.

Biegły informatyk został powołany w celu jednoznacznego i niebudzącego wątpliwości określenia przyczyn awarii systemu. W konsekwencji wniosków zawartych w opinii sąd stwierdził, iż pozwany nie wykazał w dostateczny sposób powstania szkody, co spowodowało bezskuteczność dokonanego potrącenia²⁴.

W sprawie, w której zapadł wyrok 24 stycznia 2013 r. Sądu Apelacyjnego w Lublinie, I Wydział Cywilny, sygn. akt I ACa 689/12 w zw. z wyrokiem z dnia 11 czerwca 2012 r. Sądu Okręgowego w Lublinie, sygn. akt IX GC 118/10, głównym celem opinii biegłego miała być ocena realizacji jednej z faz wdrożenia programu w stosunku do zakresu umowy; jedna ze stron kwestionowała funkcjonalność programu.

Biegły z zakresu informatyki w oparciu o analizę programu stwierdził, że zgłoszone wady w postaci braku funkcjonalności programu nie znajdują uzasadnienia. Prace zlecone w ramach jednej z faz wdrożenia zostały wykonane przez powódkę w całości, a istniejące nieprawidłowości nie miały znaczącego wpływu na funkcjonalność systemu.

Opinia biegłego nie potwierdziła zgłaszanych przez pozwaną wadliwości realizacji jednej z faz wdrożenia będących podstawą do odmowy odbioru tego zakresu przedmiotu umowy i zapłaty za nie wynagrodzenia²⁵.

Przy omawianiu znaczenia opinii biegłego w postępowaniu cywilnym warty zaznaczenia pozostaje fakt, iż w odniesieniu do formy czynności procesowej

²³ Wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 9 marca 2016 r., sygn. akt VIII Ca 917/15 w zw. z wyrokiem Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 20 sierpnia 2015 r. sygn. akt I C 2404/14.

²⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 października 2012 r., sygn. akt I ACa 558/12 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2012, sygn. akt IX GC 273/11.

²⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 24 stycznia 2013 r., sygn. akt I ACa 689/12 w zw. z wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 11 czerwca 2012 r., sygn. akt IX GC 118/10.

wych można dostrzec coraz większe zacieranie się granic oraz nakładanie się na siebie jeszcze do niedawna wyraźnie rozróżnianej formy pisemnej i formy elektronicznej podpisu. Ze względu na nieustanny rozwój technologiczny aktualnie możliwe jest złożenie własnoręcznego podpisu na elektronicznym ekranie dotykowym przy pomocy rysika i tabletu. Tak złożony podpis będzie podlegał różnym sposobom badania jego autentyczności. Przy badaniu tak złożonego podpisu biegły z zakresu badania pisma ręcznego może nie posiadać wystarczającej wiedzy oraz kompetencji w tym zakresie. Badanie podpisu, który został złożony własnoręcznie na elektronicznym nośniku powinno być przeprowadzane przez biegłego z zakresu informatyki, który posiada również wiadomości specjalne na temat badania pisma ręcznego. Jak twierdzi A. Zalesińska potrzeba przeprowadzania tego typu badań może prowadzić do powołania biegłego z nowej specjalności, w której informatyka odegra znaczącą rolę²⁶.

Podsumowując, ze względu na ciągły rozwój i zmiany zachodzące na płaszczyźnie technologicznej, jak i bezustanne wprowadzanie zmian w samych przepisach prawnych, kwestia roli oraz znaczenia opinii biegłego informatyka w postępowaniu cywilnym pozostanie jeszcze przez długi czas zagadnieniem niewyczerpanym oraz ważnym z punktu widzenia społecznego i ekonomicznego²⁷.

Na podstawie analizy powyżej przytoczonych wyroków można zauważyć, iż biegli z zakresu informatyki są powoływani od stosunkowo krótkiego okresu czasu w porównaniu np. z biegłymi lekarzami, biegłymi z zakresu badania pisma ręcznego czy też z zakresu budownictwa, którzy to biegli z tych przykładowych specjalności powoływani są od kilkudziesięciu lat.

Biegli z zakresu informatyki badają oraz dokonują analizy nośników danych (dyski twarde, cyfrowe aparaty fotograficzne, pamięci USB, płyty CD/DVD/BD itd.), komputerów (logi systemowe, pliki historii, analiza powłamaniowa), ruchu sieciowego, innych urządzeń elektronicznych (urządzenia nawigacyjne, telefony komórkowe). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż przedmiot badania przez biegłego informatyka ulega ciągłym zmianom oraz poszerza swój zakres. Regularne zwiększanie obszaru opiniowania dokonywanego przez biegłego z zakresu informatyki nie jest spowodowane tylko przez pojawienie się coraz to nowych urządzeń, ale również tworzenie nowych metod przetwarzania danych²⁸.

²⁶ A. Zalesińska, *Wpływ informatyzacji na założenia konstrukcyjne procesu cywilnego*, Legalis, 2016, Rozdział I § 6 pkt VI.

²⁷ M. Szmit, op.cit., s. 199.

²⁸ J. Gołaczyński, D. Szostek (red.) *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 206.

Jak twierdzą J. Dzierżanowska i J. Studzińska nie ma jednak zinstytucjonalizowanej informatyki sądowej i powszechnie akceptowanych szkoleń dla biegłych, standardów pracy („dobre praktyki”), instytucji naukowych zajmujących się wyłącznie informatyką sądową. Problem jaki powstaje w związku z powołaniem biegłego z zakresu informatyki to trudność w formułowaniu właściwych pytań prawnych kierowanych do biegłego. Jak autorki stwierdzają: „W konsekwencji ogromne trudności sprawia sędowi zrozumienie biegłego czy to na etapie subsumcji stanu faktycznego, czy później – w postępowaniu procesowym. Często w literaturze przedmiotu funkcjonuje kilka konkurencyjnych wykładni, a w wyrokach sądowych nie ma jednolitej praktyki orzeczniczej; niektóre definicje – nawet ustawowe – są co najmniej dziwaczne (np. zapisana cyframi kartka papieru zdaje się być w sensie ustawowym »informatycznym nośnikiem danych«)”²⁹.

Ze względu na coraz częstsze wykorzystywanie opinii biegłego z zakresu informatyki można stwierdzić, iż w postępowaniach cywilnych stale wzrasta znaczenie i zakres wykorzystywania opinii biegłego. Sądy dopuszczały dowody z opinii tych biegłych w różnorodnych sprawach, toczących się w wydziałach cywilnych, gospodarczych, pracy i ubezpieczeń społecznych.

W dobie tak rozwiniętej informatyzacji, praktycznie każde działanie pozostawia po sobie ślad, który we właściwy sposób może odnaleźć, zinterpretować jedynie biegły z zakresu informatyki. Ślady te, jak wskazują postępowania sądowe, mogą służyć przy orzekaniu w wielu sprawach wytaczanych w oparciu o bardzo szeroki wachlarz podstaw faktycznych i prawnych. Można przypuszczać, iż z biegiem czasu biegli z zakresu informatyki będą jednymi ze specjalistów najczęściej sporządzającymi opinie w sprawach sądowych.

Jednocześnie nie obserwuje się, by okoliczności związane z dopuszczeniem dowodu z opinii biegłego z zakresu informatyki odbiegały od charakteru okoliczności, które powodują konieczność dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu innych specjalności. Zawsze jest to istnienie konieczności skorzystania z wiadomości specjalistycznych.

W niektórych analizowanych wyrokach sądowych można zauważyć, iż sąd jako organ orzekający zbyt wiele oczekiwał po opinii biegłego z zakresu informatyki. Powołanie biegłego ma na celu wydanie opinii w odniesieniu do konkretnego stanu faktycznego, którego rozstrzygnięcie jest niezbędne dla wydania wyroku. Opinia biegłego powinna pozostawać więc jedynie narzę-

²⁹ J. Dzierżanowska, J. Studzińska, *Komentarz do niektórych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Biegli w postępowaniu sądowym cywilnym i karnym. Praktyczne omówienie regulacji z orzecnictwem*, opublikowano: WK 2016, teza 4 do art. 288.

dziem pomocniczym w rękach sędziego, który decyduje o ostatecznym rozstrzygnięciu sporu. Przedmiot opinii biegłego nie może obejmować swoim zakresem rozpoznania całej sprawy, a jedynie określenie konkretnych kwestii wpływających na ustalenie elementów stanu faktycznego, które wymagają wiadomości specjalnych.

Summary

In civil proceedings, experts are appointed representing different scientific areas offering wide-ranging expertise on issues requiring expert opinion. This article aims to describe the role and importance of experts in the informatics area who are appointed in civil proceedings. The contribution of expert opinions in informatics has been defined on the basis of their practical use in judicial proceedings under the rules of civil procedure. The importance of an informatics expert opinion can be seen only through the analysis of case-studies. It is possible to see on the basis of the analysis of selected rulings in which cases the courts considered it necessary to appoint an expert in informatics, and in which situations the court considered it as unjustified. The considerations elaborated upon in this article relate mainly to the type of specific information required from court experts in informatics including the purpose for which the parties requested the appointment of an expert together with the influence of the expert opinion on the content of a court ruling. Despite a limited number of years so far in appointing court experts in informatics, in line with the continued developments in technology, their contribution in civil proceedings has been growing steadily. Judges can use opinions made in this area in many cases which are drawn from a very broad range of legal and factual bases. There are more and more cases which require the involvement of court experts in informatics. The subject matter investigated by a court expert in informatics is constantly evolving and broadening in scope. It may be assumed that over time court experts in informatics will be among the most frequently appointed experts to prepare opinions in court proceedings.

Keywords: opinion, court expert, computer science, informatics, civil proceedings

Słowa kluczowe: opinia, biegły, informatyka, informatyk, postępowanie cywilne